

PROGRAM
WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNY
SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 3
im. dra JÓZEFA OSTASZEWSKIEGO
W MŁAWIE

„Nigdy nie wolno zapomnieć, że w dusze młodzieży można tylko to wszczepić,
co się pragnie, aby tam na zawsze pozostało”

Francois Fenelon

Mława, dn. 27.09.2017r.

PODSTAWA PRAWNA

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997r. (Dz.U. z 1997 r. nr 78, poz. 483 ze zm.).
- Konwencja o Prawach Dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z 20 listopada 1989 r. (Dz.U. z 1991 r. nr 120, poz. 526).
- Ustawa z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (tekst jedn.: Dz.U. z 2017 r. poz. 1189).
- Ustawa z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1943 ze zm.).
- Ustawa z 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 59).
- Ustawa z 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 487).
- Ustawa z 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 783).
- Ustawa z 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 957).
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017r. poz. 356)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. z 2015 r. poz. 1249).
- Statut szkoły.

WSTĘP

Wychowanie młodego pokolenia jest zadaniem rodziny i szkoły, która w swojej działalności musi uwzględniać wolę rodziców, ale także i państwa, do którego obowiązków należy stwarzanie właściwych warunków wychowania. Wychowanie jest procesem, który odbywa się w każdym momencie życia dziecka.

Wychowanie to proces wspomagania człowieka w rozwoju, ukierunkowanym na osiągnięcie pełnej dojrzałości w czterech podstawowych sferach: fizycznej, psychicznej, społecznej i duchowej.

Profilaktyka to proces wspomaganie człowieka w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu, a także ograniczenie i likwidowanie czynników blokujących i zaburzających zdrowe życie.

Profilaktyka powinna wspomagać proces wychowania, ponieważ wychowanie tworzy integralną całość z wiedzą i kreowaniem umiejętności, poprzez które formuje się osobowość młodego człowieka. Nie wolno ich rozdzielać, gdyż wychowanie musi posilkować się wiedzą, w której zapisane jest doświadczenie.

Program wychowawczo - profilaktyczny realizowany w Szkole Podstawowej nr 3 im. dra J. Ostaszewskiego w Mławie opiera się na hierarchii wartości uznawanych przez społeczność szkolną.

Społeczność szkolną stanowią:

- uczniowie i ich rodzice;
- pracownicy szkoły: dyrektor, nauczyciele, pracownicy administracji i obsługi.

Wychowanie w szkole ma charakter integralny, personalny i indywidualny:

- integralny – obejmuje wszystkie sfery osoby ucznia: fizyczną, psychiczną, duchową i społeczną.
- personalny - stawia w centrum osobę ucznia.
- indywidualny – tempo nauczania, dobór treści i metod uwzględnia indywidualne możliwości psychofizyczne ucznia.

Wszyscy członkowie społeczności szkolnej współpracują w atmosferze wzajemnego zrozumienia i szacunku w podejmowaniu wyznaczonych zadań.

Program wychowawczo-profilaktyczny szkoły tworzy spójną całość ze szkolnym zestawem programów nauczania i uwzględnia wymagania opisane w podstawie programowej.

Program wychowawczo-profilaktyczny został opracowany na podstawie diagnozy sytuacji szkolnej i środowiska uczniów.

Program wychowawczo - profilaktyczny dostosowany jest do potrzeb rozwojowych uczniów oraz potrzeb środowiska lokalnego i obejmuje treści i działania o charakterze wychowawczym i profilaktycznym.

WARTOŚCI PREFEROWANE PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ SZKOLNĄ - WNIOSKI Z PRZEPROWADZONEJ DIAGNOZY

- ✓ nauczyciele: szacunek, uczciwość, odpowiedzialność, gotowość do pomocy, tolerancja, empatia,
- ✓ pracownicy szkoły: uprzejmość, szacunek, gotowość pomocy, uczciwość,
- ✓ uczniowie: miłość, zaufanie, wiara, prawda, sprawiedliwość, wiedza, wykształcenie, rodzina, przyjaźń, uczciwość,
- ✓ rodzice: prawda, zdrowie, miłość, tolerancja, rodzice chcieliby, aby szkoła ukształtowała w dzieciach umiejętności brania odpowiedzialności za swoje postępowanie, rozwiązywania konfliktów bez agresji, rozwijania zainteresowań i uzdolnień oraz zdobywania wiedzy.

SYLWETKA ABSOLWENTA

Dążeniem szkoły jest przygotowanie uczniów do efektywnego funkcjonowania w życiu społecznym oraz podejmowania samodzielnych decyzji w poczuciu odpowiedzialności za własny rozwój. Uczeń kończący szkołę posiada następujące cechy.

1. Jest uczciwy, wiarygodny, odpowiedzialny, wytrwały, asertywny, otwarty.
2. Charakteryzuje go ciekawość poznawcza, kreatywność, przedsiębiorczość, szacunek dla innych ludzi, wysoka kultura osobista, gotowość do uczestnictwa w kulturze, podejmowania inicjatyw oraz do pracy zespołowej.
3. Jest przygotowany do życia w społeczeństwie informacyjnym, sprawnie posługuje się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi, bezpiecznie porusza się w przestrzeni cyfrowej, potrafi nawiązywać i utrzymywać relacje z innymi użytkownikami sieci oparte na wzajemnym szacunku.

4. Wie czego chce, jakie obowiązują normy moralne, jakie problemy występują w najbliższym otoczeniu.
5. Rozumie zależności występujące w otaczającym świecie, jakie są potrzeby innych ludzi, że przyszłość zależy od jego aktywności.
6. Ma poczucie własnej wartości, odróżnia dobro od zła, dba o swoje zdrowie, nie ulega nałogom.
7. Posiada wiedzę na temat współczesnych zagrożeń cywilizacyjnych i społecznych, podejmuje odpowiedzialne decyzje w trosce o bezpieczeństwo własne i innych
8. Szanuje potrzeby innych, jest chętny do niesienia pomocy, empatyczny.
9. Integruje się z rówieśnikami i prawidłowo funkcjonuje w grupie.
10. Jest sprawny fizycznie. Dostrzega potrzebę aktywności ruchowej i zdrowego stylu życia.

CELE PROGRAMU

Podstawowe cele szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego to:

1. wprowadzanie uczniów w świat wartości, w tym ofiarności, współpracy, solidarności, altruizmu, szacunku do tradycji, wskazywanie wzorców postępowania i budowanie relacji społecznych, sprzyjających bezpiecznemu rozwojowi ucznia (rodzina, przyjaciele)
2. wzmacnianie poczucia tożsamości indywidualnej, kulturowej, narodowej, regionalnej i etnicznej:
  - formowanie u uczniów poczucia własnej godności i szacunku dla innych,
  - rozwijanie kompetencji: kreatywności, innowacyjności i przedsiębiorczości,
  - rozwijanie umiejętności krytycznego i logicznego myślenia, argumentowania, wnioskowania,
  - rozbudzanie ciekawości poznawczej uczniów oraz motywacji do nauki,
  - wspieranie ucznia w rozpoznawaniu własnych predyspozycji i określaniu drogi dalszej edukacji,
3. wspieranie dzieci i młodzieży w rozwoju oraz zapobieganie zachowaniom problemowym, ryzykownym.

4. kultywowanie tradycji i ceremoniału szkoły oraz promowanie dokonań patrona szkoły dra Józefa Ostaszewskiego, wybitnego działacza społecznego i regionalisty. Poprzez przykład patrona, uczniowie będą poznawać historię, kulturę i tradycje Ziemi Mławskiej, rozwijać aktywność twórczą w różnych dziedzinach, kształcić patriotyzm lokalny oraz postawy zaangażowania w sprawy najbliższego otoczenia, wskazywać różne sposoby uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, jak również rozwijać i pogłębiać poczucie odpowiedzialności za własne działania w najbliższym otoczeniu.

Cele szczegółowe programu:

- z zakresu wychowania:
  - współdziałanie całej społeczności szkoły na rzecz kształtowania u uczniów wiedzy, umiejętności i postaw określonych w sylwetce absolwenta,
  - kształtowanie hierarchii systemu wartości, w którym zdrowie i odpowiedzialność za własny rozwój należą do jednych z najważniejszych wartości w życiu, a decyzje w tym zakresie podejmowane są w poczuciu odpowiedzialności za siebie i innych,
  - wzmacnianie wśród uczniów i wychowanków więzi ze szkołą oraz społecznością lokalną,
  - kształtowanie przyjaznego klimatu w szkole, budowanie prawidłowych relacji rówieśniczych oraz relacji uczniów i nauczycieli, a także nauczycieli, wychowawców i rodziców,
  - rozwijanie postaw obywatelskich i patriotycznych uczniów poprzez wzmacnianie poczucia tożsamości narodowej, przywiązania do historii i tradycji narodowych i podejmowanie działań związanych z miejscami ważnymi dla pamięci narodowej, formami upamiętniania postaci i wydarzeń z przeszłości, najważniejszymi świętami narodowymi i symbolami państwowymi,
  - kształcenie postaw społecznych poprzez przygotowanie i zachęcanie do podejmowania działań na rzecz środowiska szkolnego i lokalnego, w tym do angażowania się w wolontariat
  - kształcenie umiejętności poprawnego posługiwania się językiem polskim, w tym dbałości o wzbogacanie zasobu słownictwa uczniów,
  - wprowadzenie uczniów w świat literatury, ugruntowanie ich zainteresowań czytelniczych oraz wyposażenie w kompetencje czytelnicze potrzebne do krytycznego odbioru utworów literackich i innych tekstów kultury,
  - kształtowanie postawy otwartej wobec świata i innych ludzi, aktywności w życiu społecznym oraz odpowiedzialności za zbiorowość,
  - przygotowanie uczniów do aktywnego uczestnictwa w kulturze i sztuce narodowej i światowej,

- kształtowanie postawy poszanowania tradycji i kultury własnego narodu, a także postawy poszanowania dla innych kultur i tradycji,
  - przygotowanie do życia w społeczeństwie informacyjnym, korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz wychowanie do właściwego odbioru i wykorzystania mediów,
  - przygotowanie do dokonywania świadomych i odpowiedzialnych wyborów w trakcie korzystania z zasobów dostępnych w internecie, krytycznej analizy informacji, bezpiecznego poruszania się w przestrzeni cyfrowej, w tym nawiązywania i utrzymywania opartych na wzajemnym szacunku relacji z innymi użytkownikami sieci
  - rozwijanie postawy dbałości o zdrowie własne i innych ludzi oraz umiejętności tworzenia środowiska sprzyjającego zdrowiu,
  - kształtowanie postaw proekologicznych i właściwych zachowań wobec otaczającej przyrody,
  - kultywowanie tradycji i obrzędowości szkolnych,
- z zakresu profilaktyki:
    - rozpoznanie i diagnoza zagrożeń związanych z uzależnieniami i przemocą,
    - upowszechnianie wśród nauczycieli, uczniów i rodziców wiedzy na temat środków uzależniających oraz skutków ich zażywania oraz możliwości uzyskania pomocy,
    - uświadamianie uczniom i rodzicom przyczyn oraz konsekwencji agresywnych zachowań wśród uczniów,
    - rozwijanie umiejętności społecznych, rozwiązywanie problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych,
    - pomoc w zaspokojeniu ważnych potrzeb psychicznych (aktywności, akceptacji, sukcesu, przynależności),
    - wskazywanie wzorów zdrowego stylu życia i spędzania wolnego czasu,
    - zapewnienie oferty zajęć pozalekcyjnych,
    - otoczenie szczególną opieką uczniów z niepowodzeniami szkolnymi, uczniów z trudnościami adaptacyjnymi oraz zagrożonych uzależnieniem,
    - prowadzenie poradnictwa dla młodzieży zagrożonej uzależnieniem, ich rodziców i nauczycieli,
    - podejmowanie działań interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych,
    - systematyczne ocenianie efektów podejmowanych działań.

WNIOSKI Z DIAGNOZY POTRZEB SZKOŁY ORAZ WYSTĘPUJĄCYCH ZAGROŻEŃ

Diagnoza została przeprowadzona na podstawie analizy dokumentacji wychowawców, ewaluacji pracy wychowawców klasowych na koniec roku szkolnego, dziennika pedagoga, obserwacji, wywiadów, ankiet dla rodziców, uczniów, nauczycieli i pracowników szkoły oraz raportu z ewaluacji.

Czynniki ryzyka

- Niepowodzenia szkolne, niechęć do nauki uczniów w okresie dojrzewania, niskie wyniki w nauce.
- Wagary, duża ilość godzin nieusprawiedliwionych
- Sporadyczne sytuacje przemocy wśród uczniów (przezwicka, zaczepianie, zjawisko cyberprzemocy, bójki).
- Palenie papierosów przez grupę uczniów.
- Wczesna inicjacja alkoholowa grupy uczniów.
- Niekorzystna sytuacja rodzinna i środowiskowa wielu uczniów.

Czynniki chroniące w szkole i środowisku

- Duża grupa uczniów zaangażowana w działania wolontariatu i SU.
- Reagowanie na przemoc
- Prawidłowa atmosfera w szkole, dobre relacje uczniów z nauczycielami i pracownikami szkoły.
- Ścisła współpraca z rodzicami.
- Jasne procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych, konsekwentne ich stosowanie.
- Duża liczba uczniów korzystających z zajęć pozalekcyjnych.
- Reprezentowanie szkoły w zawodach sportowych, konkursach.
- Przyjazny klimat szkoły, wsparcie nauczycieli.
- Zaangażowanie nauczycieli w rozwiązywanie konfliktów.
- Zaufanie uczniów do nauczycieli.

Zasoby szkoły:

- Wykwalifikowana kadra nauczycieli.
- Pracownicy szkoły życzliwie wspierający uczniów.
- Pielęgniarka zatrudniona na pełen etat.
- Pedagog, psycholog, doradca zawodowy, biblioteka, świetlica szkolna.
- Zajęcia pozalekcyjne, koła zainteresowań, zajęcia sportowe.
- Boisko szkolne, hala sportowa, dostęp do pływalni
- Prężnie działający wolontariat.
- Pomoc psychologiczno – pedagogiczna.

Uwzględniono analizę uwarunkowań społeczności lokalnej (diagnoza przeprowadzona w 2016 roku) z diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych.

W oparciu o wnioski z diagnozy w programie przyjęte zostały strategie profilaktyczne:

- działania informacyjne, które mają na celu dostarczenie adekwatnych informacji na temat skutków zachowań ryzykownych i umożliwienie dokonywania racjonalnego wyboru,
- działania edukacyjne, których celem jest pomoc w kształtowaniu umiejętności psychologicznych i społecznych,
- strategia alternatyw polegająca na pomocy w zaspokajaniu ważnych potrzeb psychicznych, osiągnięciu satysfakcji życiowej poprzez stworzenie możliwości zaangażowania się w działalność pozytywną, pokazanie możliwości realizacji celów innymi sposobami niż sięganie po środki psychoaktywne,
- strategia interwencyjna dla osób mających trudności w identyfikowaniu i rozwiązywaniu swoich problemów w zakresie wczesnej interwencji, porad, spotkań informacyjnych.

Podstawowe zasady realizacji szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego obejmują:

- powszechną znajomość założeń programu – przez uczniów, rodziców i wszystkich pracowników szkoły,

- zaangażowanie całej szkolnej społeczności i współpracę w realizacji zadań określonych w programie,
- respektowanie praw wszystkich członków szkolnej społeczności oraz kompetencji organów szkoły (dyrektor, rada rodziców, samorząd uczniowski),
- współdziałanie ze środowiskiem zewnętrznym szkoły,
- współodpowiedzialność za efekty realizacji programu.

ODDZIAŁYWANIA PODEJMOWANE PRZY REALIZACJI PROGRAMU

Wychowawcze:

- kształtowanie u uczniów wiedzy, umiejętności i postaw określonych w sylwetce absolwenta, budowanie systemu wartości wskazującego zdrowie i odpowiedzialność za własny rozwój jako jedną z najważniejszych wartości w życiu,
- współpraca z rodzicami uczniów - budowanie spójnego systemu wartości, kształtowanie postaw prozdrowotnych i promowanie zdrowego stylu życia oraz zachowań proekologicznych,
- wzmacnianie wśród uczniów więzi ze szkołą oraz społecznością lokalną, współtworzenie przyjaznego klimatu w szkole, budowanie prawidłowych relacji międzyludzkich,
- doskonalenie umiejętności nauczycieli i wychowawców w zakresie budowania podmiotowych relacji z uczniami oraz ich rodzicami oraz warsztatowej pracy z grupą uczniów,
- wzmacnianie kompetencji wychowawczych nauczycieli i wychowawców oraz rodziców lub opiekunów,
- kształtowanie u uczniów postaw prospołecznych poprzez możliwość udziału w działaniach z zakresu wolontariatu, sprzyjających aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym,
- wspieranie edukacji rówieśniczej mającej na celu modelowanie postaw prospołecznych i prozdrowotnych.

Edukacyjne:

- poszerzenie wiedzy rodziców, nauczycieli i wychowawców na temat prawidłowości rozwoju i zaburzeń zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, rozpoznawania wczesnych objawów używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych, a także suplementów diet i leków w celach innych niż medyczne oraz postępowania w tego typu przypadkach,
- rozwijanie i wzmacnianie umiejętności psychologicznych i społecznych uczniów,
- kształtowanie u uczniów umiejętności życiowych, w szczególności samokontroli, radzenia sobie ze stresem, rozpoznawania i wyrażania własnych emocji,
- kształtowanie krytycznego myślenia i wspomaganie uczniów i wychowanków w konstruktywnym podejmowaniu decyzji w sytuacjach trudnych, zagrażających prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu,
- prowadzenie wewnątrzszkolnego doskonalenia kompetencji nauczycieli i wychowawców w zakresie rozpoznawania wczesnych objawów używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych, oraz podejmowania szkolnej interwencji profilaktycznej,
- doskonalenie kompetencji nauczycieli i wychowawców w zakresie profilaktyki używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych, norm rozwojowych i zaburzeń zdrowia psychicznego wieku rozwojowego.

Informacyjne:

- dostarczenie aktualnych informacji nauczycielom, wychowawcom i rodzicom na temat skutecznych sposobów prowadzenia działań wychowawczych i profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem używaniu środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych i innych zagrożeń cywilizacyjnych,
- udostępnienie informacji o ofercie pomocy specjalistycznej dla uczniów i wychowanków, ich rodziców w przypadku używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych,
- przekazanie informacji uczniom i wychowankom, ich rodzicom oraz nauczycielom i wychowawcom na temat konsekwencji prawnych związanych z naruszeniem przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,

- informowanie uczniów i wychowanków oraz ich rodziców o obowiązujących procedurach postępowania nauczycieli i wychowawców oraz o metodach współpracy szkół i placówek z Policją w sytuacjach zagrożenia narkomanią.

Profilaktyczne:

- realizowanie wśród uczniów i wychowanków oraz ich rodziców programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego dostosowanych do potrzeb indywidualnych i grupowych oraz realizowanych celów profilaktycznych,
- przygotowanie oferty zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia, jako alternatywnej pozytywnej formy działalności zaspakajającej ważne potrzeby, w szczególności potrzebę podniesienia samooceny, sukcesu, przynależności i satysfakcji życiowej,
- kształtowanie i wzmacnianie norm przeciwnych używaniu środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych przez uczniów, a także norm przeciwnych podejmowaniu innych zachowań ryzykownych,
- doskonalenie zawodowe nauczycieli i wychowawców w zakresie realizacji szkolnej interwencji profilaktycznej w przypadku podejmowania przez uczniów i wychowanków zachowań ryzykownych.

STRUKTURA ODDZIAŁYWAŃ WYCHOWAWCZYCH

➤ Dyrektor szkoły:

- stwarza warunki dla realizacji procesu wychowawczego w szkole,
- sprawuje opiekę nad uczniami oraz stwarza warunki harmonijnego rozwoju psychofizycznego poprzez aktywne działania prozdrowotne, dba o prawidłowy poziom pracy wychowawczej i opiekuńczej szkoły,
- inspiruje nauczycieli do poprawy istniejących lub wdrożenia nowych rozwiązań w procesie kształcenia, przy zastosowaniu innowacyjnych działań programowych, organizacyjnych lub metodycznych, których celem jest rozwijanie kompetencji uczniów,
- stwarza warunki do działania w szkole lub placówce: wolontariuszy, stowarzyszeń i innych organizacji, których celem statutowym jest działalność wychowawcza lub rozszerzanie i wzbogacanie form działalności dydaktycznej, wychowawczej, opiekuńczej i innowacyjnej szkoły,

- współpracuje z zespołem wychowawców, pedagogiem, psychologiem szkolnym, oraz Samorządem Uczniowskim, wspomaga nauczycieli w realizacji zadań,
- czuwa nad realizowaniem przez uczniów obowiązku szkolnego,
- nadzoruje zgodność działania szkoły ze statutem, dba o przestrzeganie zasad oceniania, praw uczniów, kompetencji organów szkoły,
- nadzoruje realizację szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego.

➤ **Rada pedagogiczna:**

- uczestniczy w diagnozowaniu pracy wychowawczej szkoły i potrzeb w zakresie działań profilaktycznych,
- opracowuje projekt programu wychowawczo –profilaktycznego i uchwała go w porozumieniu z radą rodziców,
- opracowuje i zatwierdza dokumenty i procedury postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia młodzieży demoralizacją i przestępczością,
- uczestniczy w realizacji szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego,
- uczestniczy w ewaluacji szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego.

➤ **Nauczyciele:**

- realizują treści programu wychowawczo – profilaktycznego na zajęciach edukacyjnych,
- współpracują z wychowawcami klas w zakresie realizacji zadań wychowawczych, uczestniczą w realizacji szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego,
- reagują na obecność w szkole osób obcych, które swoim zachowaniem stwarzają zagrożenie dla ucznia,
- reagują na przejawy agresji, niedostosowania społecznego i uzależnień uczniów,
- przestrzegają obowiązujących w szkole procedur postępowania w sytuacjach zagrożenia młodzieży demoralizacją i przestępczością,
- udzielają uczniom pomocy w przezwyciężaniu niepowodzeń szkolnych,
- kształcą i wychowują dzieci w duchu patriotyzmu i demokracji,
- rozmawiają z uczniami i rodzicami o zachowaniu i frekwencji oraz postępach w nauce na swoich zajęciach,
- wspierają zainteresowania i rozwój osobowy ucznia.

➤ **Wychowawcy klas:**

- realizują treści programu wychowawczo – profilaktycznego
- diagnozują sytuację wychowawczą w klasie,
- rozpoznają indywidualne potrzeby uczniów,
- opracowują plan pracy wychowawczej dla klasy na dany rok szkolny, uwzględniając treść i program wychowawczo – profilaktycznego oraz specyfikę funkcjonowania zespołu klasowego i potrzeby uczniów,
- zapoznają uczniów swoich klas i ich rodziców z prawem wewnątrzszkolnym i obowiązującymi zwyczajami, tradycjami szkoły,
- oceniają zachowanie uczniów swojej klasy, zgodnie ze statutem szkoły
- współpracują z innymi nauczycielami uczącymi w klasie, rodzicami uczniów, pedagogiem szkolnym oraz specjalistami pracującymi z uczniami o specjalnych potrzebach,
- wspierają uczniów potrzebujących pomocy, znajdujących się w trudnej sytuacji,
- rozpoznają oczekiwania swoich uczniów i ich rodziców,
- dbają o dobre relacje uczniów w klasie,
- podejmują działania profilaktyczne w celu przeciwdziałania niewłaściwym zachowaniom wychowanków,
- podejmują działania w zakresie poszerzania kompetencji wychowawczych.

➤ **Pedagog szkolny/psycholog:**

- diagnozuje środowisko wychowawcze,
- zapewnia uczniom pomoc psychologiczną w odpowiednich formach,
- współpracuje z rodzicami uczniów potrzebującymi szczególnej troski wychowawczej lub stałej opieki,
- zabiega o różne formy pomocy wychowawczej i materialnej dla uczniów,
- współpracuje z rodzicami w zakresie działań wychowawczych i profilaktycznych, udziela pomocy psychologiczno-pedagogicznej rodzicom uczniów,
- współpracuje z placówkami wspierającymi proces dydaktyczno-wychowawczy szkoły i poszerzającymi zakres działań o charakterze profilaktycznym w tym z poradnią psychologiczno-pedagogiczną.

➤ **Rodzice:**

- współtworzą szkolny program wychowawczo-profilaktyczny,
- współpracują w realizacji programu wychowawczo - profilaktycznego
- uczestniczą w diagnozowaniu pracy wychowawczej szkoły,
- uczestniczą w wywiadówkach organizowanych przez szkołę,
- zasięgają informacji na temat swoich dzieci w szkole,
- współpracują z wychowawcą klasy i innymi nauczycielami uczącymi w klasie,
- dbają o właściwą formę spędzania czasu wolnego przez uczniów,
- rada rodziców uchwała w porozumieniu z radą pedagogiczną program wychowawczo-profilaktyczny szkoły.

➤ **Samorząd uczniowski:**

- jest inspiratorem i organizatorem życia kulturalnego uczniów szkoły, działalności oświatowej, sportowej oraz rozrywkowej zgodnie z własnymi potrzebami i możliwościami organizacyjnymi w porozumieniu z dyrektorem,
- uczestniczy w diagnozowaniu sytuacji wychowawczej szkoły,
- współdziała z władzami szkoły (dyrekcją, nauczycielami, rodzicami, administracją),
- współuczestniczy z rozwiązywaniem zaistniałych w szkole problemów,
- współuczestniczy w rozwijaniu zainteresowań uczniów,
- propaguje ideę samorządności oraz wychowania w demokracji,
- dba o dobre imię i honor szkoły oraz wzbogaca jej tradycję,
- kształtuje życie społeczności uczniowskiej kreując pozytywne postawy, zwyczaje i obyczaje szkolne,
- współdecyduje (podejmuje akcję) w udzielaniu pomocy materialnej,
- współuczestniczy w opracowaniu programu wychowawczo - profilaktycznego szkoły,
- podejmuje działania z zakresu wolontariatu,

➤ **Wolontariat szkolny**

- angażuje uczniów w pracę na rzecz potrzebujących pomocy, uczy otwartości i wrażliwości na potrzeby innych, życzliwości i bezinteresowności,
- kształtuje u uczniów poczucie odpowiedzialności za siebie i innych,
- prowadzi działania w obszarze pomocy koleżeńskiej, społecznej, życia społecznego i środowiska naturalnego,
- rozwija umiejętność pracy w grupie,
- rozwija kreatywność i zaradność,
- współdziała z Samorządem Uczniowskim i instytucjami wspierającymi działalność społeczną.

TRADYCJE I CEREMONIAŁ SZKOLNY

Ceremoniał szkolny jest opisem przeprowadzenia uroczystości z udziałem sztandaru szkolnego i samej celebracji sztandaru, stanowi integralną część z przyjętą tradycją szkolną oraz harmonogramem uroczystości imprez szkolnych.

Tradycja szkolna to powtarzający się układ uroczystości imprez i zwyczajów zaakceptowany do realizacji przez młodzież, nauczycieli, rodziców. Ma na celu organizację życia szkoły, realizację celów wychowawczych oraz integrację społeczności szkoły.

1. Uczniowie Szkoły Podstawowej nr 3 im. dra J. Ostaszewskiego w Mławie

- szanują symbole narodowe, godło, sztandar, hymn państwowy,
- godnie reprezentują szkołę na forum miasta i powiatu, biorąc udział w uroczystościach, konkursach i zawodach sportowych.

2. Szkoła posiada własny hymn – uczniowie go znają i śpiewają w czasie uroczystości z udziałem sztandaru.

3. Sztandar Szkolny dla społeczności szkolnej jest symbolem szkoły i jej najbliższego środowiska. Uroczystości z udziałem sztandaru wymagają powagi zachowania i właściwych postaw jego poszanowania.

Uczestnictwo w poczcie sztandarowym to honorowa funkcja uczniowska w szkole. W jego skład wchodzi uczniowie o nienaganej postawie.

✓ Skład osobowy poczty sztandarowego:

chorąży – uczeń wyróżniający się wynikami w nauce i wzorową postawą uczniowską

asysta – dwie uczennice wyróżniające się wynikami w nauce i wzorową postawą uczniowską.

- ✓ Kandydatury składu są przedstawione przez samorzady i wychowawców klas na czerwcowej radzie pedagogicznej i przez nią zatwierdzone.
  - ✓ Kadencja pocztu trwa jeden rok – począwszy w dniu uroczystego zakończenia roku szkolnego.
  - ✓ Po skończeniu kadencji nazwiska uczniów wpisane są do kroniki szkoły oraz publicznie są im wręczone pamiątkowe nagrody.
  - ✓ Decyzją Rady Pedagogicznej uczniowie mogą być odwołani ze składu pocztu sztandarowego. W takim przypadku należy dokonać wyboru uzupełniającego.
  - ✓ Insygnia pocztu sztandarowego:
    - biało-czerwone szarfy założone przez prawe ramię i wiązane pod lewym, kolorem białym do góry, białe rękawice.
  - ✓ Chorąży i asysta powinni być ubrani odświętnie. Uczeń – ciemny garnitur, biała koszula. Uczennice – białe bluzki, ciemne spódnice.
  - ✓ Udział sztandaru w uroczystościach na terenie szkoły dotyczy głównie: rozpoczęcia i zakończenia roku szkolnego, święta patrona szkoły, uroczystości rocznicowych.
  - ✓ Sztandar szkoły może brać udział w uroczystościach rocznicowych organizowanych przez administrację samorządową i państwową oraz w uroczystościach religijnych, uroczystościach pogrzebowych i innych.
4. Ponadto do tradycji Szkoły Podstawowej nr 3 należy:
- prowadzenie Kroniki Szkolnej
  - prowadzenie Księgi Absolwentów
  - organizacja imprez i akcji charytatywnych
  - udział w miejskich imprezach kulturalnych.
5. Do obowiązków ucznia należy podkreślenie uroczystym strojem szkolnym następujących świąt państwowych i szkolnych.
- Rozpoczęcie roku szkolnego (1 września)
  - Ślubowanie klas I
  - Dzień Edukacji Narodowej (14 października)
  - Rocznica Odzyskania Niepodległości (11 listopada)
  - Jasełka szkolne
  - Rocznica Uchwalenia Konstytucji 3 maja
  - Święto Patrona Szkoły

- Zakończenie roku szkolnego (czerwiec)

KRYTERIA EFEKTYWNOŚCI

Uczeń:

Wszyscy uczniowie naszej szkoły są podatni oddziaływaniom tego programu.

Nauczyciele:

Wszyscy nauczyciele realizują program wychowawczo – profilaktyczny, a w szczególności nauczyciele wychowawcy uwzględniają go przy realizacji klasowych planów pracy.

Rodzice:

Rodzice uczniów naszej szkoły znają i akceptują program oraz czynnie współpracują przy jego realizacji.

ZASADY EWALUACJI PROGRAMU WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNEGO

Ewaluacja programu polega na systematycznym gromadzeniu informacji na temat prowadzonych działań, w celu ich modyfikacji i podnoszenia skuteczności programu wychowawczo-profilaktycznego. Ewaluacja przeprowadzana będzie poprzez:

- 1) obserwację zachowań uczniów i zachodzących w tym zakresie zmian,
- 2) analizę dokumentacji,
- 3) przeprowadzanie ankiet, kwestionariuszy wśród uczniów, rodziców i nauczycieli,
- 4) rozmowy z rodzicami,
- 5) wymianę spostrzeżeń w zespołach wychowawców i nauczycieli,
- 6) analizy przypadków.

Ewaluacja programu przeprowadzana będzie w każdym roku szkolnym przez zespół wychowawczy oraz zespół do spraw ewaluacji wewnętrznej zgodnie z planem nadzoru pedagogicznego na dany rok szkolny. Z wynikami prac zespołu w formie raportu ewaluacyjnego zostanie zapoznana rada pedagogiczna i rada rodziców.

HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

Terminy realizacji działań zawarte są w rozkładach nauczania i planach wychowawców klas.

Obszar	Treści wychowawczo-profilaktyczne do realizacji na poszczególnych przedmiotach (podstawa programowa)	Przedmiot	Formy realizacji	Klasa	Odpowiedzialny
Zdrowie – edukacja zdrowotna	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dba o higienę oraz estetykę własną i otoczenia; - ma świadomość znaczenia odpowiedniej diety dla utrzymania zdrowia człowieka; - posługuje się numerami telefonów alarmowych, formułuje komunikat wezwania o pomoc: Policji, Pogotowia Ratunkowego, Straży Pożarnej; - posługuje się danymi osobowymi w kontakcie ze służbami mundurowymi i medycznymi, w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia; - reaguje stosownym zachowaniem w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia jego lub innej osoby; - wymienia wartości odżywcze produktów żywnościowych, ma świadomość znaczenia odpowiedniej diety dla utrzymania zdrowia, ogranicza spożywanie posiłków o niskich wartościach odżywczych i niezdrowych, zachowuje umiar w spożywaniu produktów słodzonych, zna konsekwencje zjadania ich w nadmiarze; - przygotowuje posiłki służące utrzymaniu zdrowia; 	Edukacja wczesnoszkolna	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka; • spotkanie z panią pielęgniarką; • Akcja „Sprzątanie świata”; • spotkanie z panią psycholog; 	I - III	wychowawcy nauczyciel wspomagający

<p>- ubiera się odpowiednio do stanu pogody, poszukuje informacji na temat pogody, wykorzystując np. internet; - ma świadomość, iż nieodpowiedzialne korzystanie z technologii ma wpływ na utratę zdrowia człowieka;</p>				
<p>Uczeń: - w sposób odpowiedzialny posługuje się technologią dostosowaną do jego predyspozycji psychofizycznych i zdrowotnych;</p>	Informatyka	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka, • ćwiczenia praktyczne na lekcjach i w czasie wolnym 	IV-VIII	Nauczyciel informatyki
<p>Uczeń: - analizuje związek pomiędzy własnym postępowaniem a zachowaniem zdrowia oraz rozpoznaje sytuacje wymagające konsultacji lekarskiej; - uzasadnia konieczność ochrony przyrody; - opisuje i prezentuje postawę i zachowania człowieka odpowiedzialnie korzystającego z dóbr przyrody;</p>	Biologia	<ul style="list-style-type: none"> • analiza wyników podstawowych badań • prezentacje multimedialne • analiza tekstów źródłowych 	V-VIII	Nauczyciel biologii
<p>Uczeń: -opisuje, jakie znaczenie ma aktywność fizyczna dla zdrowia; -opisuje piramidę żywienia i aktywności fizycznej; -opisuje zasady zdrowego odżywiania; -przestrzega zasad higieny osobistej i czystości odzieży; -przyjmuje prawidłową postawę ciała w różnych sytuacjach; -omawia sposoby postępowania w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia; -wymienia czynniki, które wpływają pozytywnie i negatywnie na zdrowie i samopoczucie oraz wskazuje te, na które może mieć wpływ;</p>	Wychowanie fizyczne	<ul style="list-style-type: none"> • ćwiczenia utrwalające znajomość zasad postępowania w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia, • wykład i pogadanka, • projekty edukacyjne, • szkolne i pozaszkolne zawody, turnieje , zabawy sprawnościowe, propagujące aktywność fizyczną i zdrowy tryb życia. 	IV-VIII	Nauczyciele wychowania fizycznego

<p>-omawia sposoby redukowania nadmiernego stresu i radzenia sobie z nim w sposób konstruktywny; -wymienia przyczyny i skutki otyłości oraz nieuzasadnionego odchudzania się i używania sterydów w celu zwiększenia masy mięśni; -wyjaśnia wymogi higieny wynikające ze zmian zachodzących w organizmie w okresie dojrzewania;</p>				
<p>Uczeń: - rozpoznaje przypadki wymagające postaw asertywnych; - podaje przykłady trudnych społecznie sytuacji, w których należy zachować się asertywnie; uzasadnia, że można zachować dystans wobec nieaprobowanych przez siebie zachowań innych ludzi lub przeciwstawić się im; - przedstawia różne formy zachowań asertywnych;</p>	WOS	<ul style="list-style-type: none"> • dyskusja, • scenki dramowe, • filmy edukacyjne 	VIII	Nauczyciel WOS-u
<p>- kształtowanie umiejętności właściwego reagowania na niebezpieczeństwa zagrażające życiu i zdrowiu; - doskonalenie umiejętności dbałości o własne ciało, jak i najbliższe otoczenie; - poznawanie siebie, swoich zdolności i rozwijanie zainteresowań sprzyjających motywacji do uczenia się;</p>	Przyroda	<ul style="list-style-type: none"> • spotkanie z policjantem • lekcja z zaproszoną pielęgniarką • gry dydaktyczne 	IV	Nauczyciel przyrody
<p>Uczeń: - wyjaśnia zależności między zdrowiem fizycznym, psychicznym, emocjonalnym a społecznym; wyjaśnia wpływ stresu na zdrowie; - wymienia zachowania, które sprzyjają zdrowiu (prozdrowotne), zagrażają zdrowiu oraz wskazuje te, które</p>	Edukacja dla bezpieczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> • zajęcia edukacyjne, • ćwiczenia praktyczne , • projekty edukacyjne, • warsztaty asertywności, komunikacji 	VIII	Nauczyciel edukacji dla bezpieczeństwa

	<p>szczególnie często występują wśród nastolatków; odróżnia czynniki środowiskowe i społeczne (korzystne i szkodliwe), na które człowiek może mieć wpływ od takich, na które nie może mieć wpływu;</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia krótkoterminowe i długoterminowe konsekwencje zachowań sprzyjających (prozdrowotnych) i zagrażających zdrowiu; - dobiera i demonstruje umiejętności komunikacji interpersonalnej istotne dla zdrowia i bezpieczeństwa (odmowa, zachowania asertywne, negocjowanie); - wymienia rzetelne źródła informacji o zdrowiu, chorobach, świadczeniach i usługach zdrowotnych; - ocenia własne zachowania związane ze zdrowiem, ustala indywidualny plan działania na rzecz własnego zdrowia; - ustala, co sam może zrobić, aby stworzyć warunki środowiskowe i społeczne, które są korzystne dla zdrowia (ochrona środowiska przyrodniczego, wsparcie społeczne, komunikacja interpersonalna, współpraca osób, instytucji i organizacji na rzecz zdrowia itp.); 		<ul style="list-style-type: none"> • interpersonalnej, • dyskusja 		
	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przyjmuje postawy odpowiedzialności za współczesny i przyszły stan środowiska; - kształtuje umiejętności segregowania i wtórnego wykorzystania odpadów znajdujących się w najbliższym otoczeniu; 	Technika	<ul style="list-style-type: none"> • ćwiczenia praktyczne, • projekt edukacyjny 	IV-VI	Nauczyciele techniki
	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - radzi sobie w sytuacji konfliktu, presji grupy, stresu; 	Wychowanie do życia w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> • drama, • pogadanka, • wykład 	IV – VIII	Nauczyciele wychowania do życia w rodzinie
<p>Relacje – kształtowanie postaw</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje się z grupą społeczną, do której należy: rodzina, klasa w szkole, drużyna sportowa, społeczność lokalna, naród; respektuje normy i reguły postępowania w tych grupach; - przyjmuje konsekwencje swojego uczestnictwa w grupie i własnego w niej postępowania w odniesieniu do przyjętych norm i zasad; - współpracuje z uczniami, wymienia się z nimi pomysłami i doświadczeniami, wykorzystując technologię; 	Edukacja wczesnoszkolna	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka; • projektowanie dokumentów: kontrakt klasowy; • współpraca 	I - III	wychowawcy; nauczyciel wspomagający	

<p>- dostrzega, że każdy powinien brać odpowiedzialność za swoje wybory;</p> <p>- dostrzega, że lepiej poznaje siebie, bardziej się rozwija i czerpie szczęście w relacji z innymi osobami niż w samotności;</p> <p>- odkrywa, że współtworzy różne wspólnoty osób, np. rodzinę, klasę, państwo;</p> <p>- ma świadomość, że każdej osobie ludzkiej, także jemu, należy się szacunek, że szacunkiem należy obdarzać także wspólnoty osób – rodzinę, klasę, naród (ojczyznę), w tym wspólnotę religijną – a także symbole tych wspólnot;</p> <p>- szanuje godność każdej osoby ludzkiej oraz swoją, wyraża swoim komunikatem werbalnym i niewerbalnym;</p> <p>- uwzględnia coraz częściej godność i dobro innych osób, podejmując decyzję o działaniu;</p> <p>- wyraża szacunek wobec osób, wspólnot osób oraz ich symboli w sytuacjach codziennych i uroczystych, przejawiając właściwe zachowanie;</p> <p>- wchodzi w relacje z innymi osobami (rówieśnikami, nauczycielami), szanując to, co jest</p> <p>- naśladuje i przyjmuje jako własne zachowania dobre na podstawie doświadczeń ze świata realnego oraz przykładów płynących z tekstów literackich, filmów i innych źródeł;</p> <p>- przestrzega zasad obowiązujących we wspólnocie osób, której jest członkiem;</p>		<p>z wolontariatem szkolnym;</p> <ul style="list-style-type: none"> • film; • zajęcia integracyjne; • zajęcia z pedagogiem oraz psychologiem; 		
--	--	--	--	--

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uczestniczy w zespołowym rozwiązaniu problemu, posługując się technologią taką jak: poczta elektroniczna, forum, wirtualne środowisko kształcenia, dedykowany portal edukacyjny; - identyfikuje i docenia korzyści płynące ze współpracy nad wspólnym rozwiązywaniem problemów; - bierze udział w różnych formach współpracy, jak: programowanie w parach lub w zespole, realizacja projektów, uczestnictwo w zorganizowanej grupie uczących się; projektuje, tworzy i prezentuje efekty wspólnej pracy; 	<p>Informatyka</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ćwiczenia praktyczne rozwijające umiejętności komunikowania się za pomocą różnych środków masowego przekazu, • projekty edukacyjne, 	<p>IV-VIII</p>	<p>Nauczyciel informatyki</p>
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - współpracuje z innymi – dzieli się zadaniami i wywiązuje się z nich; - wykazuje konieczność współdziałania w życiu społecznym i wyjaśnia istotę samorządności; - uzasadnia, że człowiek jest istotą społeczną; rozumie znaczenie potrzeb społecznych człowieka (kontakt, przynależności, uznania); - przedstawia zasady komunikowania się; wyjaśnia zasady skutecznej autoprezentacji – kształtowania swojego wizerunku; - wymienia cechy grup społecznych; charakteryzuje grupę koleżeńską i grupę nastawioną na realizację określonego zadania; uzasadnia, że efektywna współpraca przynosi różne korzyści; przedstawia różne formy współpracy w grupie; - rozpoznaje sytuacje wymagające podjęcia decyzji indywidualnej i grupowej; wyjaśnia i stosuje podstawowe sposoby podejmowania wspólnych decyzji; - rozpoznaje sytuacje wymagające podjęcia decyzji indywidualnej i grupowej; wyjaśnia i stosuje podstawowe sposoby podejmowania wspólnych decyzji; - przedstawia cele i przykłady działania organizacji 	<p>WOS</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wykład, • dyskusja, • pogadanka, • współpraca z wolontariatem szkolnym, • ćwiczenia w autoprezentacji, redagowaniu CV, • ćwiczenia dramatyczne, • zajęcia integracyjno-zespołowe, • projektowanie zasad pracy zespołowej. 	<p>VIII</p>	<p>Nauczyciel WOS-u</p>

społecznych skupiających młodych ludzi w Polsce; wyjaśnia ideę wolontariatu i przedstawia formy działalności wolontariuszy;				
- zachęcanie do działania na rzecz środowiska lokalnego; - doskonalenie umiejętności w zakresie komunikowania się, współpracy i działania oraz pełnienia roli lidera w zespole;	Przyroda	<ul style="list-style-type: none"> • udział w akcji „Sprzątanie Świata” • rozwiązywanie autotestów • praca w grupach z kartami pracy 	IV	Nauczyciel przyrody
Uczeń: - prezentuje postawę szacunku wobec siebie i wszystkich istot żywych;	Biologia	<ul style="list-style-type: none"> • poznanie roli różnych organizmów w ekosystemach – filmy przyrodnicze i animacje komputerowe 	V-VIII	Nauczyciel biologii
Uczeń: - zna i stosuje zasady <i>savoir-vivre'u</i> w różnych sytuacjach społecznych; - rozumie zasady komunikacji werbalnej i niewerbalnej i jej znaczenie w relacjach interpersonalnych; przyjmuje odpowiedzialność za manifestowane reakcje, wypowiedane i pisane słowa; - kształtuje i wyraża postawy asertywne, gdy nie może lub nie powinien czegoś wykonać, stara się odmawiać tak, by nie ranić drugiego; - bierze udział w życiu społecznym przez: wolontariat, stowarzyszenia, grupy nieformalne i aktywność indywidualną; ujawnia wrażliwość na osoby potrzebujące pomocy i zna konkretne sposoby jej udzielania;	Wychowanie do życia w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> • drama, • pogadanka, • warsztaty asertywności, • współpraca ze szkolnym wolontariatem, • ćwiczenia usprawniające umiejętności medialne i komunikacyjne. 	IV-VIII	Nauczyciele wychowania do życia w rodzinie
Uczeń: - uczestniczy w sportowych rozgrywkach klasowych w roli zawodnika, stosując zasady „czystej gry”: szacunku dla rywali, respektowania przepisów gry, podporządkowania się decyzjom sędziego; potrafi właściwie zachować się w sytuacji zwycięstwa i porażki, podziękować za wspólną grę;	Wychowanie fizyczne	<ul style="list-style-type: none"> • utrwalenie zasad fair play podczas szkolnych oraz pozaszkolnych zawodów i rozgrywek sportowych, • gry i zabawy zespołowe, 	IV-VIII	Nauczyciele wychowania fizycznego

	<ul style="list-style-type: none"> - pełni rolę organizatora, sędziego i kibica w ramach szkolnych zawodów sportowych; - wyjaśnia zasady kulturalnego kibicowania; - wyjaśnia, jak należy zachować się w sytuacjach związanych z aktywnością taneczną; - omawia znaczenie dobrych relacji z innymi ludźmi, w tym z rodzicami oraz rówieśnikami tej samej i odmiennej płci; - identyfikuje swoje mocne strony, budując poczucie własnej wartości, planuje sposoby rozwoju oraz ma świadomość słabych stron, nad którymi należy pracować; - wykazuje kreatywność w poszukiwaniu rozwiązań sytuacji problemowych; - wykazuje umiejętność adekwatnej samooceny swoich możliwości psychofizycznych; - współpracuje w grupie szanując poglądy i wysiłki innych ludzi, wykazując asertywność i empatię; - motywuje innych do udziału w aktywności fizycznej, ze szczególnym uwzględnieniem osób o niższej sprawności fizycznej i specjalnych potrzebach edukacyjnych (np. osoby niepełnosprawne, osoby starsze); 		<ul style="list-style-type: none"> • projektowanie sposobów rozwijania indywidualnej aktywności fizycznej, 		
Kultura – wartości, normy i wzory zachowań	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia swoje postępowanie i innych osób, odnosząc się do poznanych wartości, takich jak: godność, honor, sprawiedliwość, obowiązkowość, odpowiedzialność, przyjaźń, życzliwość, umiar, powściągliwość, pomoc, zadośćuczynienie, przeproszenie, uznanie, uczciwość, wdzięczność oraz inne respektowane przez środowisko szkolne; - szanuje zwyczaje i tradycje różnych grup społecznych i narodów, przedstawia i porównuje zwyczaje ludzi, np. dotyczące świąt w różnych regionach Polski, a także w różnych krajach; - określa, co jest dobre, a co jest złe, w otaczającym go świecie i w świecie poznawanych tekstów oraz podaje uzasadnienie swojego zdania; - odróżnia szczęście od doraźnie odczuwanej przyjemności i poznaje, że dobro jest źródłem szczęścia własnego oraz 	<p>Edukacja wczesnoszkolna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka; • wyjście do muzeum; • scenki rodzajowe; • udział w apelach, uroczystościach szkolnych; • spotkania z przedstawicielami różnych grup społecznych: osoby starsze, osoby niepełnosprawne, osoby 	<p>I - III</p>	<p>wychowawcy; nauczyciel wspomagający</p>

	<p>innych osób; - odkrywa, że wspólnota osób, której jest członkiem, ustanawia swoje zasady (normy) i oczekuje ich respektowania;</p>		<p>innej narodowości;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjście do Miejskiego Domu Kultury; • jednodniowa wycieczka; • spotkanie z panią pedagog; • wyjście do różnych zakładów pracy; • warsztaty kreatywności; • prace plastyczne; • wycieczki lokalne; • zajęcia edukacyjne (godło, flaga, hymn Polski); 		
	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kształtuje umiejętność uczestniczenia w kulturze polskiej i europejskiej, szczególnie w jej wymiarze symbolicznym i aksjologicznym; - rozwija zdolności dostrzegania wartości: prawdy, dobra, piękna, szacunku dla człowieka i kierowania się tymi wartościami; - kształci postawy szacunku dla przeszłości i tradycji literackiej jako podstawy tożsamości narodowej; - rozwija zainteresowania kulturą w środowisku lokalnym i potrzeby uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych; - rozwija szacunek dla wiedzy, wyrabia pasję poznawania świata i zachęca do praktycznego zastosowania zdobytych wiadomości; - rozwija umiejętność samodzielnego docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz 	<p>Język polski</p>	<ul style="list-style-type: none"> • udział w szkolnych i pozaszkolnych uroczystościach okolicznościowych, apelach, imprezach kulturalnych; • szkolne i pozaszkolne konkursy wiedzy o języku polskim, kulturze i literaturze, • projekty edukacyjne przygotowywane na zajęciach, 	<p>IV-VIII</p>	<p>Nauczyciele języka polskiego</p>

<p>wartościowania; - rozwija umiejętność rzetelnego korzystania ze źródeł wiedzy, w tym stosowania cudzysłowu, przypisów i odsyłaczy, oraz szacunku dla cudzej własności intelektualnej; - kształci nawyki systematycznego uczenia się oraz porządkowania zdobytej wiedzy i jej pogłębiania; - jest zachęcany do rozwijania swoich uzdolnień przez udział w różnych formach poszerzania wiedzy, na przykład w konkursach, olimpiadach przedmiotowych i wykładach, oraz rozwijania umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy;</p>		<ul style="list-style-type: none"> • konkursy czytelnicze organizowane we współpracy z Biblioteką Szkolną, • pogadanka, dyskusja na lekcjach, • wyjścia do Miejskiego Domu Kultury, Państwowej Szkoły Muzycznej na spektakle, inscenizacje muzyczno – teatralne, znajdujące się w aktualnym programie instytucji. 		
<p>Uczeń: - poznaje historię i tradycje swojej okolicy i ludzi dla niej szczególnie zasłużonych; zna lokalne zabytki i opisuje ich dzieje;</p>	Historia	<ul style="list-style-type: none"> • wyjście do muzeum, • zajęcia edukacyjne na temat zabytków, historii i tradycji regionu. 	IV-VIII	Nauczyciele historii
<p>Uczeń: - poznaje i popularyzuje przykłady muzycznej twórczości ludowej, obrzędy, zwyczaje, tradycje swojego regionu; - zna repertuar kulturalnego człowieka, orientując się w sztandarowych utworach z dziejów historii muzyki i współczesnej kultury muzycznej oraz wartościowej muzyki popularnej; - zna i wymienia instytucje upowszechniające kulturę muzyczną we własnym regionie, kraju i na świecie oraz ich działalność, a także śledzi wydarzenia artystyczne; Uczeń: - uczestniczy w tworzeniu artystycznych projektów edukacyjnych o charakterze interdyscyplinarnym (również z wykorzystaniem technologii informacyjnej);</p>	Muzyka	<ul style="list-style-type: none"> • udział w szkolnych inscenizacjach , • wyjście do Państwowej Szkoły Muzycznej, • ćwiczenia praktyczne, • udział w zajęciach szkolnego zespołu muzycznego, • pogadanka i zajęcia edukacyjne na tematy związane z muzycznymi tradycjami regionu, 	IV-VIII	Nauczyciel muzyki

<ul style="list-style-type: none"> - angażuje się w kreowanie kultury artystycznej swojej szkoły i najbliższego środowiska; - uczestniczy realnie lub wirtualnie w różnorodnych wydarzeniach muzycznych; - stosuje zasady wynikające ze świadomego korzystania i uczestniczenia w dorobku kultury muzycznej: odpowiednie zachowanie podczas koncertu, przedstawienia operowego itp., tolerancja dla preferencji muzycznych innych osób oraz szacunek dla twórców i wykonawców; 		<ul style="list-style-type: none"> • projekt edukacyjny. 		
<ul style="list-style-type: none"> - zna dziedzictwo kulturowe najbliższego otoczenia, wymienia zabytki i dzieła architektury (historycznej i współczesnej); - zapoznaje się z twórczością artystów w obrębie „małej ojczyzny”; 	Plastyka	<ul style="list-style-type: none"> • wyjście do muzeum, • ćwiczenia praktyczne, • projekt edukacyjny, • wykład, • pogadanka. 	IV-VIII	Nauczyciel plastyki
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia, że konflikt w grupie może wynikać z różnych przyczyn (sprzeczne interesy, inne cele); przedstawia sposoby rozwiązywania konfliktów oraz analizuje ich zalety i wady; - podaje cnoty obywatelskie (odpowiedzialność, troska o dobro wspólne, aktywność, przedsiębiorczość, solidarność, roztropność, tolerancja, odwaga cywilna); wykazuje, odwołując się do działań wybitnych Polaków, znaczenie ich urzeczywistnienia dla pożytku publicznego; - wymienia mieszkające w Polsce mniejszości narodowe i etniczne, grupę posługującą się językiem regionalnym oraz grupy migrantów (w tym uchodźców) i lokalizuje miejsca ich zwartego zamieszkiwania; przedstawia – za Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej – prawa przysługujące etnicznym grupom mniejszościowym; - uzasadnia, że można pogodzić różne tożsamości społeczno-kulturowe (regionalną, narodową/etniczną, państwową/obywatelską, europejską); rozpoznaje przejawy ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu, oraz uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się tym zjawiskom; - planuje dalszą edukację, uwzględniając własne zainteresowania, zdolności i umiejętności oraz rady innych 	WOS	<ul style="list-style-type: none"> • warsztaty rozwijające umiejętności medialne, • projektowanie portretu świadomego obywatela, • drama, • planowanie własnej kariery zawodowej, • dyskusja. 	VIII	Nauczyciel WOS-u

	osób i sytuację na rynku pracy;				
	- kształtowanie postaw związanych z tożsamością kulturową regionu;	Przyroda	<ul style="list-style-type: none"> wyjście do Muzeum Ziemi Zawkrzeńskiej 	IV	Nauczyciel przyrody
	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> łączy racjonalność naukową z refleksją nad pięknem i harmonią świata przyrody oraz dziedzictwem kulturowym ludzkości; przyjmuje postawy szacunku do środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz rozumienie potrzeby racjonalnego w nim gospodarowania; rozwija w sobie poczucie tożsamości oraz wykazywanie postawy patriotycznej, wspólnotowej i obywatelskiej; ma poczucie dumy z piękna ojczystej przyrody i dorobku narodu (różnych obiektów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego własnego regionu i Polski, krajobrazów Polski, walorów przyrodniczych, kulturowych, turystycznych oraz sukcesów polskich przedsiębiorstw na arenie międzynarodowej); kształtuje pozytywne – emocjonalne i duchowe – więzi z najbliższym otoczeniem, krajem ojczystym, a także z całą planetą Ziemią; rozwija postawy współodpowiedzialności za stan środowiska geograficznego, kształtowanie ładu przestrzennego oraz przyszłego rozwoju społeczno- -kulturowego i gospodarczego „małej ojczyzny”, własnego regionu i Polski; przełamuje stereotypy i kształtuje postawy szacunku, zrozumienia, akceptacji i poszanowania innych kultur przy jednoczesnym zachowaniu poczucia wartości dziedzictwa kulturowego własnego narodu i własnej tożsamości; 	Geografia	<ul style="list-style-type: none"> wycieczka do Centrum Nauki Kopernik prezentacje multimedialne, filmy, wywiady analiza mapy tematycznej dotyczącej obiektów z Listy Światowego Dziedzictwa Kulturowego zajęcia terenowe z rozpoznawaniem najatrakcyjniejszych obiektów regionu 	V- VIII	Nauczyciel geografii
	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje kwestie etyczne związane z wykorzystaniem komputerów i sieci komputerowych, takie jak: bezpieczeństwo, cyfrowa tożsamość, prywatność, własność 	Informatyka	<ul style="list-style-type: none"> projekt edukacyjny, wykład, ćwiczenia praktyczne. 	IV- VIII	Nauczyciel informatyki

	<p>intelektualna, równy dostęp do informacji i dzielenie się informacją;</p> <p>- postępuje etycznie w pracy z informacjami;</p> <p>Uczeń:</p> <p>- jest odpowiedzialny za własny rozwój i samowychowanie;</p>				
		Wychowanie do życia w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> • warsztaty kreatywności, • projektowanie ścieżki własnego rozwoju. 	IV-VIII	Nauczyciele wychowania do życia w rodzinie
Bezpieczeństwo – profilaktyka zachowań ryzykownych	<p>Uczeń:</p> <p>- wyjaśnia, iż wszyscy ludzie posiadają prawa i obowiązki, wymienia własne prawa i obowiązki, przestrzega ich i stosuje je w codziennym życiu;</p> <p>- rozróżnia podstawowe znaki drogowe, stosuje przepisy bezpieczeństwa w ruchu drogowym i miejscach publicznych; przestrzega zasad zachowania się środkach publicznego transportu zbiorowego;</p> <p>- stosuje się do zasad bezpieczeństwa w szkole, odnajduje drogę ewakuacyjną, rozpoznaje znaki i symbole informujące o różnych rodzajach niebezpieczeństw oraz zachowuje się zgodnie z informacją w nich zawartą; stosuje zasady bezpiecznej zabawy w różnych warunkach i porach roku;</p> <p>- ma świadomość istnienia zagrożeń ze środowiska naturalnego, np. nagła zmiana pogody, huragan, ulewne deszcze, burza, susza oraz ich następstwa: powódź, pożar, piorun; określa odpowiednie sposoby zachowania się człowieka w takich sytuacjach;</p> <p>- stosuje zasady bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń cyfrowych, rozumie i respektuje ograniczenia związane z czasem pracy z takimi urządzeniami, oraz stosuje zasady netykiety;</p> <p>- rozróżnia pożądane i niepożądane zachowania innych osób (również uczniów) korzystających z technologii, zwłaszcza w sieci Internet;</p>	Edukacja wczesnoszkolna	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka; • spotkanie ze strażakiem; • spotkanie z policjantem; • odwiedzenie Komendy Policji oraz Państwowej Straży Pożarnej w Mławie; • zajęcia informatyczne; • udział pieszych w ruchu ulicznym – wycieczka po okolicy; 	I - III	wychowawcy; nauczyciel wspomagający
	<p>Uczeń:</p> <p>- rozróżnia pozytywne i negatywne zachowania innych osób (również uczniów) korzystających z technologii, w tym zwłaszcza w sieci Internet;</p> <p>- przestrzega ogólnie przyjęte zasady związane z</p>	Informatyka	<ul style="list-style-type: none"> • wykład, • dyskusja, 	IV-VIII	Nauczyciel informatyki

bezpieczeństwem w Internecie;				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia zasady bezpiecznego zachowania się nad wodą i w górach w różnych porach roku; - omawia konsekwencje zdrowotne stosowania używek w odniesieniu do podejmowania aktywności fizycznej; - wymienia zasady bezpiecznego korzystania ze sprzętu sportowego; - wymienia najczęstsze przyczyny oraz okoliczności wypadków i urazów w czasie zajęć ruchowych, omawia sposoby zapobiegania im; - wskazuje zagrożenia związane z uprawianiem niektórych dyscyplin sportu; 	Wychowanie fizyczne	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka, • wykład, • ćwiczenia praktyczne. 	IV-VIII	Nauczyciele wychowania fizycznego
<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje zachowania związane z przemocą fizyczną i psychiczną, w tym werbalną, wobec siebie i innych; wymienia osoby i instytucje, które należy powiadomić w takich sytuacjach; - przedstawia korzyści i zagrożenia wynikające z korzystania z zasobów Internetu; rozpoznaje przemoc w cyberprzestrzeni i wyjaśnia, jak należy na nią reagować; - wyjaśnia, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za popełnienie wykroczeń i przestępstw; - przedstawia uprawnienia policjantów i funkcjonariuszy innych służb porządkowych oraz swoje prawa w kontakcie z tymi służbami; 	WOS	<ul style="list-style-type: none"> • projekt edukacyjny, • ćwiczenia dramatyczne, • dyskusja, • warsztaty na temat świadomości i odpowiedzialności karnej osób w różnym wieku 	VIII	Nauczyciel WOS-u
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - posługuje się technologią zgodnie z przyjętymi zasadami i prawem; przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; - uznaje i respektuje prawo do prywatności danych i informacji oraz prawo do własności intelektualnej; - wymienia zagrożenia związane z powszechnym dostępem do technologii oraz do informacji i opisuje metody wystrzegania się ich; - stosuje profilaktykę antywirusową i potrafi zabezpieczyć przed zagrożeniem komputer wraz z zawartymi w nim 	Informatyka	<ul style="list-style-type: none"> • dyskusja, • ćwiczenia praktyczne, • filmy podejmujące temat zagrożeń płynących z Internetu, sposobów wykorzystywania zasobów Internetu. 	IV-VIII	Nauczyciel informatyki

<p>informacjami; - ocenia krytycznie informacje i ich źródła, w szczególności w sieci, pod względem rzetelności i wiarygodności w odniesieniu do rzeczywistych sytuacji, docenia znaczenie otwartych zasobów w sieci i korzysta z nich;</p>				
<p>Uczeń: - przewiduje zagrożenia płynące z niewłaściwego użytkowania sprzętu technicznego; - analizuje sytuacje zagrażające zdrowiu i życiu podczas pracy z narzędziami i urządzeniami (procedura postępowania podczas wypadku przy pracy; umiejętność udzielenia pierwszej pomocy przedmedycznej w typowych sytuacjach zagrożenia);</p>	Technika	<ul style="list-style-type: none"> • ćwiczenia praktyczne rozwijające umiejętności udzielania pomocy przedmedycznej, • film instruktażowy, • dyskusja, • pogadanka, • wykład. 	IV-VI	Nauczyciele techniki
<p>Uczeń: - wymienia przykłady nadzwyczajnych zagrożeń (pochodzenia naturalnego i wywołane przez człowieka); - wymienia zasady ostrzegania ludności o zagrożeniach; rozróżnia poszczególne sygnały alarmowe i środki alarmowe; omawia zasady właściwego zachowania się w razie uruchomienia sygnałów alarmowych;</p>	Edukacja dla bezpieczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> • ćwiczenia praktyczne, • drama. 	VIII	Nauczyciel edukacji dla bezpieczeństwa
<p>Uczeń: - świadomie i odpowiedzialnie korzysta ze środków społecznego przekazu, w tym z Internetu, dokonując wyboru określonych treści i limitując czas im poświęcany;</p>	Wychowanie do życia w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> • warsztaty rozwijające kompetencje medialne, • ćwiczenia praktyczne, • dyskusja. 	IV-VIII	Nauczyciele wychowania do życia w rodzinie